EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 28.7.2021
COM(2021) 427 final

KOMISSION KERTOMUS

EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE JA TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIMELLE

EUROOPAN STRATEGISTEN INVESTOINTIEN RAHASTON TAKUURAHASTON HALLINNOINNISTA VUONNA 2020

{SWD(2021) 209 final}

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto 2
2. Toiminnallinen asiayhteys 2
3. Tilinpäätöstiedot ja merkittävät talousarviotapahtumat vuonna 2020 3
3.1. ESIR-takuurahaston taloudellinen tilanne 31. joulukuuta 2020 3
3.2. EU:n takauksella katetut ESIR-toimet 4
3.3. ESIR-takuurahastoon suoritettavat maksut 4
3.4. EU:n takauksen nojalla esitetyt maksupyynnöt ja takauksen käyttö 5
4. ESIR-takuurahaston hallinnointi vuonna 2020 5
4.1. Varainhoito 5
4.2. Markkinoiden kehitys vuonna 2020 5
4.3. Salkun koostumus ja keskeiset riskit 6
4.4. Tulos 7
5. Arvio tavoitesumman riittävyydestä ja ESIR-takuurahaston varojen määrästä 7

1. JOHDANTO

ESIR-takuurahasto, jonka varoja hallinnoi komissio, on perustettu Euroopan strategisten investointien rahastosta, Euroopan investointineuvontakeskuksesta ja Euroopan investointihankeportaalista 25. kesäkuuta 2015 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2015/1017[1], jäljempänä 'ESIR-asetus'.

ESIR-asetusta on muutettu 13. joulukuuta 2017 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2017/2396 Euroopan strategisten investointien rahaston voimassaoloajan pidentämiseksi sekä kyseistä rahastoa ja Euroopan investointineuvontakeskusta koskevien teknisten parannusten tekemiseksi, jäljempänä 'ESIR 2.0 -muutos'.[2] ESIR 2.0 -muutoksella muun muassa kasvatettiin EU:n takausta ja mukautettiin rahastoon suoritettavien maksujen tavoitesummaa. Euroopan komissio ja Euroopan investointipankki (EIP) allekirjoittivat 22. heinäkuuta 2015 sopimuksen ESIR-rahaston hallinnoinnista ja EU:n takauksen myöntämisestä, jäljempänä 'ESIR-sopimus'[3].

ESIR-asetuksen 16 artiklan 6 kohdan mukaan komissio toimittaa viimeistään kunkin vuoden toukokuun 31. päivänä Euroopan parlamentille, neuvostolle ja tilintarkastustuomioistuimelle vuosikertomuksen[4], joka koskee ESIR-takuurahaston hoitamista edellisenä kalenterivuonna ja johon sisältyy arvio tavoitesumman riittävyydestä sekä takuurahaston varojen määrästä ja sen mahdollisesta lisärahoitustarpeesta. Tässä vuosikertomuksessa on esitettävä ESIR-takuurahaston rahoitusasema edellisen kalenterivuoden lopussa, pääoman liikkeet edellisenä kalenterivuonna sekä luettelo merkittävistä transaktioista ja kaikki asiaankuuluvat tilinpäätöstiedot. Kertomuksessa on lisäksi annettava tiedot ESIR-takuurahaston varainhoidosta, tuloksista ja riskistä edellisen kalenterivuoden lopussa.

Varainhoitoasetuksella (EU, Euratom) 2018/1046[5] on perustettu yhteinen vararahasto, jossa säilytetään talousarviotakuista ja rahoitusapuohjelmista johtuvien rahoitusvastuiden kattamiseksi osoitettuja varoja vuosien 2021–2027 monivuotisen rahoituskehyksen[6] soveltamispäivästä alkaen. Asiaa koskevat säännökset tulivat voimaan 1. tammikuuta 2021, ja siitä alkaen ESIR-takuurahasto on ollut erillinen osio yhteisessä vararahastossa.

2. TOIMINNALLINEN ASIAYHTEYS

EU:n takaus[7] kattaa seuraavat rahoitus- ja investointitoimet:

- EIP:n allekirjoittamat, infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan pääosioon kuuluvat

[1] Asetusten (EU) N:o 1291/2013 ja (EU) N:o 1316/2013 muuttamisesta – Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR-asetus). EUVL L 169, 1.7.2015, s. 1.
[2] EUVL L 345, 27.12.2017, s. 34.
[3] ESIR-sopimusta on muutettu ja oikaistu 21. heinäkuuta 2016, 21. marraskuuta 2017, 9. maaliskuuta 2018, 20. joulukuuta 2018, 27. maaliskuuta 2020 ja 27. huhtikuuta 2020.
[4] Tämä kertomus on kuudes ESIR-takuurahastoa koskeva kertomus. Aiemmat kertomukset, ks. COM(2016) 353 final, COM(2017) 326 final, COM(2018) 345 final, COM(2019) 244 final ja COM(2020) 385 final.
[5] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2018/1046, annettu 18 päivänä heinäkuuta 2018, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä, asetusten (EU) N:o 1296/2013, (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 1304/2013, (EU) N:o 1309/2013, (EU) N:o 1316/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) N:o 283/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU muuttamisesta sekä asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 kumoamisesta, EUVL L 193, 30.7.2018, s. 1, jäljempänä 'varainhoitoasetus'.
[6] Neuvoston asetus (EU, Euratom) 2020/2093, annettu 17 päivänä joulukuuta 2020, vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehyksen vahvistamisesta, EUVL L 433I, 22.12.2020.
[7] EU:n takausta kasvatettiin ESIR 2.0 -muutoksella 16 miljardista eurosta 26 miljardiin euroon.

rahoitus- ja investointitoimet
- EIR:n allekirjoittamat, pk-yritysikkunaan kuuluvat rahoitus- ja investointitoimet sekä infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunassa olevaan pk-yritysten/mid-cap-yritysten rahoituksen alaikkunaan kuuluvat rahoitus- ja investointitoimet.

Osa ESIR-toimista katetaan EU:n takauksella, ja osan EIP-ryhmä toteuttaa omalla riskillään[8].

ESIR-asetuksen 12 artiklan mukaan ESIR-takuurahasto muodostaa likviditeettipuskurin, josta EIP:lle on suoritettava maksuja silloin kun tämä vetoaa EU:n takaukseen. Takaukseen perustuvat maksut suoritetaan EU:n ja EIP:n välisen ESIR-sopimuksen mukaisesti ESIR-takuurahastosta, jos takauksen nojalla esitettyjen maksupyyntöjen määrä ylittää ESIR-tilillä EIP:n käytettävissä olevien varojen määrän. EIP:n hallinnoima ESIR-tili on avattu EU:n takauksella katetuista ESIR-toimista saatavien EU:n tulojen ja takaisinperittyjen määrien keruuta sekä EU:n takaukseen perustuvien maksujen suorittamista varten. Maksut suoritetaan tilin saldon sallimissa rajoissa.

ESIR-takuurahastoa on rahoitettu asteittain, mutta maksujen suorittaminen lakkaa vuonna 2022. ESIR-asetuksen 12 artiklan 4 kohdan mukaan komissio hallinnoi ESIR-takuurahaston varoja suoraan ja varat sijoitetaan moitteettoman varainhoidon periaatetta ja asianmukaisia vakavaraisuussääntöjä noudattaen.

EIP ja EIR ovat vastuussa EU:n takauksella katettuihin yksittäisiin toimiin liittyvien riskien arvioinnista ja seurannasta ja komissiolle raportoinnista ESIR-asetuksen 16 artiklan mukaisesti. Tämän raportoinnin pohjalta ja tekemällä tulevia toimia koskevia johdonmukaisia ja varovaisia oletuksia komissio huolehtii siitä, että arvioinnin kohteena oleva ESIR-takuurahaston tavoitesumma ja varojen määrä ovat riittävät.

Lisäksi ESIR-asetuksen 16 artiklan 2 kohdan mukaan EIP antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuosikertomuksen, joka sisältää tiedot ESIR-rahaston puitteissa toteutettujen rahoitus- ja investointitoimien kokonaisriskistä sekä tapauksista, joissa takaukseen on vedottu.

3. TILINPÄÄTÖSTIEDOT JA MERKITTÄVÄT TALOUSARVIOTAPAHTUMAT VUONNA 2020

ESIR-rahastoa koskevat taloudelliset tiedot esitetään jäljempänä jaoteltuina neljään jaksoon:

1) ESIR-takuurahaston taloudellinen tilanne 31. joulukuuta 2020

2) EIP-ryhmän toteuttamat, EU:n takauksella katetut ESIR-toimet 31. joulukuuta 2020

3) ESIR-takuurahastoon suoritettavat maksut

4) EU:n takauksen nojalla esitetyt maksupyynnöt ja takauksen käyttö.

3.1. ESIR-TAKUURAHASTON TALOUDELLINEN TILANNE 31. JOULUKUUTA 2020

ESIR-takuurahaston[9] kokonaisvarat 31. joulukuuta 2020 olivat 8 028 miljoonaa euroa. Varat

[8] EIP-ryhmän omia varoja koskevaa maksuosuutta kasvatettiin ESIR 2.0 -muutoksella 5 miljardista eurosta 7,5 miljardiin euroon.

[9] ESIR-takuurahaston tarkastettu tilinpäätös esitetään komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa, joka liittyy

käsittivät 7 526 miljoonan euron arvopaperisalkun (luokitellaan myytävissä olevaksi), nettonykyarvoltaan positiivisen 6 miljoonan euron USD-valuuttatermiinin (luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi rahoitusvaroiksi) sekä 496 miljoonaa euroa muita rahavaroja.

ESIR-takuurahaston taloudellinen tulos[10] vuonna 2020 oli 21,6 miljoonaa euroa. Tulosta kasvattivat etenkin 17,0 miljoonan euron positiivinen nettokorkotuotto ja myytävissä olevien arvopaperien myynnistä saatu 11,1 miljoonan euron nettovoitto[11]. Tulosta pienensi ulkomaanvaluutan määräisten määrien uudelleenarvostuksen tulos, joka oli –5,7 miljoonaa euroa[12]. Loput nettokustannukset olivat –0,8 miljoonaa euroa, ja ne muodostuivat pääasiassa säilytyspalkkioista.

3.2. EU:N TAKAUKSELLA KATETUT ESIR-TOIMET

Maksettuihin käynnissä oleviin EIP-ryhmän toteuttamiin ESIR-toimiin liittyvä EU:n takausvastuu oli 31. joulukuuta 2020 yhteensä 18,9 miljardia euroa EU:n takauksen 25,8 miljardin[13] euron käytettävissä olevasta nettomäärästä.[14] Tästä takausvastuusta 18,6 miljardia euroa on ilmoitettu ehdollisena velkana EU:n vuoden 2020 tilinpäätöksen liitetiedoissa, ja jäljelle jäävästä määrästä on tehty varaus.

Vuonna 2020 infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunaan kuuluvat ESIR-toimet tuottivat EU:lle tuloja nettomääräisesti 243,4 miljoonaa euroa.[15] Tästä määrästä kirjattiin 31. joulukuuta 2020 EU:n vuoden 2020 tilinpäätökseen komissiolle 76,8 miljoonan euron nettosaaminen EIP:ltä.

EU:lle aiheutui vuonna 2020 pk-yritysikkunaan kuuluvista ESIR-toimista 295,2 miljoonan euron nettokustannukset.[16]

3.3. ESIR-TAKUURAHASTOON SUORITETTAVAT MAKSUT

Vuonna 2020 ESIR-takuurahastoon suoritettavia maksuja varten sidottiin yhteensä 301 miljoonan euron talousarviomäärärahat. Tästä määrästä 153 miljoonaa euroa sidottiin komission päätöksen C(2020) 451 mukaisesti. Lisäksi sidottiin 148 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoja, jotka saatiin käyttötarkoitukseensa sidotuista tuloista[17].

ESIR-takuurahastoon maksettiin vuoden aikana yhteensä 1 249 miljoonaa euroa. Suurin osa tästä määrästä oli EU:n yleisen talousarvion maksumäärärahoja. Käyttötarkoitukseensa sidottuina ESIR-tuloina saatiin 156 miljoonaa euroa ja varainhoitovuoden lopussa siirrettyinä

ESIR-takuurahastoa koskevaan kertomukseen.

[10] Ks. ESIR-takuurahastoa koskevaan kertomukseen liittyvän komission yksiköiden valmisteluasiakirjan jakso 3 ”ESIR-TAKUURAHASTON TILINPÄÄTÖS”.

[11] Nettomäärä muodostuu 12,7 miljoonan euron voitoista ja 1,6 miljoonan euron tappioista.

[12] Salkun Yhdysvaltain dollarin määräisen osuuden valuuttariskin suojaamisen jälkeen, esitetty johdannaisten käyvän arvon muutoksina tilinpäätöksessä.

[13] ESIR 2.0 -muutoksen 11 artiklan mukaan EU:n takaus ei saa milloinkaan olla suurempi kuin 26 miljardia euroa. EU:n takauksen nojalla esitetyt maksupyynnöt, takauksen käyttö ja pk-yritysikkunaan kuuluvia yrityslainasalkkujen takaustuotteita varten tehdyt varaukset vähennetään EU:n takauksen enimmäismäärästä.

[14] EU:n vuoden 2020 tilinpäätöksen liitetiedoissa tästä luvusta on vähennetty 0,3 miljardin rahoitusvaraukset.

[15] Tämä määrä sisältää 18,4 miljoonan euron realisoitumattomat tuotot, jotka on saatu infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan oman pääoman ehtoisten salkkujen käyvän arvon noususta 31. joulukuuta 2019 ja 31. joulukuuta 2020 välisenä aikana.

[16] Tämä määrä sisältää 216,5 miljoonan euron varaukset pk-yritysikkunan vieraan pääoman ehtoisia salkkuja varten sekä 23,4 miljoonan euron realisoitumattomat voitot, jotka johtuvat pk-yritysikkunan oman pääoman ehtoisten salkkujen käyvän arvon noususta 31. joulukuuta 2019 ja 31. joulukuuta 2020 välisenä aikana.

[17] Käyttötarkoitukseensa sidotuilla tuloilla viitataan tässä ”takaisin maksettaviin varoihin”. Ne koostuvat esimerkiksi ESIR-korvauksista, osingoista, pääomavoitoista tai vuotuisista palautuksista, joita ovat muun muassa pääoman palautukset, vapautuneet vakuudet ja lainojen lyhennykset, jotka on peritty takaisin EIP:ltä.

lisämaksumäärärahoina 5 miljoonaa euroa.

3.4. EU:N TAKAUKSEN NOJALLA ESITETYT MAKSUPYYNNÖT JA TAKAUKSEN KÄYTTÖ

Vuonna 2020 takauksen nojalla ei esitetty yhtään maksulaiminlyönnistä johtuvaa maksupyyntöä. EU:n takauksen nojalla esitettiin kuitenkin seuraavat maksupyynnöt:

- 33,1 miljoonaa euroa arvonoikaisuihin[18] infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunassa
- 2,3 miljoonaa euroa EIP:n rahoituskuluihin[19] infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunassa
- 2,1 miljoonaa euroa perintäkuluihin[20] infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunassa
- 37,5 miljoonaa euroa muuhun kuin euromääräiseen suojaukseen pk-yritysikkunassa.

Kaikki takauksen nojalla esitetyt maksupyynnöt on katettu ESIR-tilillä käytettävissä olevista varoista, lukuun ottamatta yhtä pk-yritysikkunassa esitettyä maksupyyntöä, joka katettiin osittain ESIR-takuurahastosta (0,5 miljoonaa euroa).

4. ESIR-TAKUURAHASTON HALLINNOINTI VUONNA 2020

4.1. VARAINHOITO

ESIR-takuurahaston sijoitussalkku on sijoitettu ESIR-takuurahaston varainhoidon suuntaviivoista 21. tammikuuta 2016 annetussa komission päätöksessä C(2016) 165 vahvistettujen varainhoidon periaatteiden mukaisesti.

Suuntaviivoissa edellytetään, että sijoitussalkun varoilla on oltava riittävä likviditeetti sellaisten tapausten varalta, joissa EU:n takaukseen vedotaan. Samalla on kuitenkin pyrittävä optimoimaan tuotto ja riskitaso siten, että turvallisuus ja vakaus säilyvät korkealla tasolla.

Rahastoa varten hyväksyttiin sijoitus- ja riskinhallintastrategiat, joissa on otettu huomioon sijoitustavoitteet ja markkinoiden näkymät. Rahaston sijoituspolitiikalla pyrittiin lisäämään hajauttamista erilaisiin kiinteätuottoisiin omaisuusluokkiin.

4.2. MARKKINOIDEN KEHITYS VUONNA 2020

Markkinakehitystä hallitsivat vuonna 2020 covid-19-virus, sen tuhoisa vaikutus kansanterveyteen ja maailmantalouteen sekä hallitusten ja keskuspankkien tilanteen johdosta toteuttamat nopeat ja määrätietoiset toimenpiteet.

Vuosi alkoi kiinteätuottoisten markkinoiden osalta optimistisissa merkeissä Yhdysvaltain ja Kiinan kauppasuhteiden edistyessä ja talouden ilmapiirin ollessa yleisesti ottaen myönteinen. Saksan valtion 10 vuoden joukkovelkakirjalainan tuotto oli tammikuun puolivälissä –0,16 prosenttia, mikä osoittautui koko vuoden huipputasoksi.

Maaliskuun paikkeilla yli puolet maailman väestöstä asetettiin käytännössä eristykseen, kun viruksen aiheuttama uhka tuli yhä selvemmäksi. Tämä aiheutti maailmanlaajuisen häiriön sekä tarjontaan että kysyntään erityisesti henkilökohtaisissa palveluissa.

[18] Ks. ESIR-sopimuksen 8 artiklan 1 kohdan b alakohta.
[19] Ks. ESIR-sopimuksen 8 artiklan 1 kohdan d alakohta.
[20] Ks. ESIR-sopimuksen 8 artiklan 1 kohdan d alakohta ja 11 artiklan 7 kohta.

Maailmanlaajuisten rahoitusmarkkinoiden äkilliseen häiriöön liittyi myös merkittävä piikki riskiaversiossa ja volatiliteetissa. Häiriötä seurannut rahantarve johti varojen pikaiseen myyntiin alhaiseen hintaan, mikä aiheutti murroksia ja uhkasi rahoitusmarkkinoiden vakautta.

Osakemarkkinat romahtivat ja sijoittajat siirtyivät turvallisiin varoihin, kuten Saksan valtion joukkovelkakirjalainaan, jonka tuotto laski maaliskuun puoliväliin mennessä nopeasti vuoden alhaisimpaan tasoon, –0,86 prosenttiin. Yhdysvaltain valtion velkakirjojen tuotto laski entisestään, ja laskua nopeutti se, että Yhdysvaltain keskuspankki laski maaliskuun alussa korkoa hätätoimena kahteen kertaan, yhteensä 150 korkopisteellä. Varmojen sijoituskohteiden tuotot kääntyivät tämän jälkeen päinvastaisiksi ja alkoivat – samanaikaisesti muiden kiinteätuottoisten kohteiden tuottojen kanssa – jälleen kasvaa tilanteessa, jolle oli ominaista markkinoiden epävarmuus ja rajallinen likviditeetti. Saksan valtion joukkovelkakirjalainan tuotto nousi takaisin kohti –0,20:tä prosenttia kymmenen päivän kuluttua siitä, kun se oli laskenut vuoden alhaisimmalle tasolle. Muiden Euroopan valtioiden joukkovelkakirjalainojen korkoerot Saksan valtion joukkovelkakirjalainaan nähden kasvoivat merkittävästi, samoin kuin kaikkien muiden kiinteätuottoisten omaisuusluokkien korkoerot.

Luottamuksen palauttamiseksi hallitukset toteuttivat pelastuspaketteja ja keskuspankit harjoittivat elvyttävää rahapolitiikkaa (esim. ohjauskorkojen leikkaukset ja/tai omaisuuserien ostot) ennennäkemättömässä mittakaavassa, mikä auttoi markkinoita rauhoittumaan ja omaisuuserien arvoja elpymään. Vaihtelevan maaliskuun jälkeen korkoerot vakiintuivat huhtikuusta alkaen ja muuttuivat yleisesti laskusuuntaisiksi. Ilmoitukset ennennäkemättömistä finanssipoliittisista paketeista eri puolilla maailmaa ja Euroopassa, erityisesti 750 miljardin euron NextGenerationEU-välineestä, nostivat kokonaistuottotasoa kesäkuussa, mutta keskuspankit jatkoivat suotuisien rahoitusolojen varmistamista talouskehityksen heikkenemisriskien jatkuessa. Kaiken kaikkiaan loppuvuoden aikana euroalueen tuotot ja korkoerot pienenivät vähitellen, ja sijoittajien luottamus parani edelleen rokotusrintamalla edistymisen vuoksi ja marraskuussa pidettyjen Yhdysvaltojen vaalien jälkeisen odotetun markkinoita piristävän vaikutuksen vuoksi. Saksan valtion joukkovelkakirjalainan tuotto oli vuoden lopussa –0,57 prosenttia.

Yleisesti ottaen voidaan todeta, että vaikka kiinteätuottoisille markkinoille oli ominaista erittäin suuri volatiliteetti, ne tarjosivat houkuttelevia investointimahdollisuuksia, mikä puolestaan lisäsi ESIR-takuurahaston positiivista tuottoa vuoden lopussa.

4.3. SALKUN KOOSTUMUS JA KESKEISET RISKIT

ESIR-takuurahaston salkun vuoden lopun luvut osoittavat, että salkku on hyvin monipuolinen omaisuusluokkien ja luottoluokitusten osalta. Lisäksi salkkua on hajautettu muiden kuin euromääräisten arvopapereiden (USD) osalta siten, että 6 prosenttia salkusta on kohdennettu Yhdysvaltain valtion velkakirjalainoihin ja muiden yhdysvaltalaisten liikkeeseenlaskijoiden (mm. ylikansalliset, muut valtiolliset tai virastot) tuotteisiin ja käteisvaroihin. Valuuttariskiltä on suojauduttu.

Ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintoon liittyvät kriteerit täyttävien joukkovelkakirjalainojen osuus oli vuoden 2020 lopussa 9,5 prosenttia, kun se vuoden 2019 lopussa oli 6,9 prosenttia. Salkun duraatio[21] oli vuoden 2020 lopussa 3,19 vuotta, ja sen keskimääräinen luottoluokitus oli BBB+.

[21] Duraatiota kuvaava luku viittaa muunnettuun duraatioon, joka mittaa joukkovelkakirjan hintaherkkyyttä koronmuutoksille. Tämä luku perustuu olettamukseen, että arvopaperin hinta ja korkotaso ovat kääntäen verrannolliset.

Noin 33 prosenttia salkusta koostui joukkovelkakirjalainoista, jotka erääntyivät alle vuoden kuluttua, vaihtuvakorkoisista velkakirjoista ja lyhytaikaisista rahamarkkinainstrumenteista, jotka tarjoavat salkkuun lisää likviditeettipuskuria.

Salkun profiili (duraatio, luottoriski ja likviditeetti) on kalibroitu EU:n takauksen kattamista ESIR-toimista aiheutuvien ennakoitujen rahavirtojen mukaisesti (esim. arvioidut EU:n takaukseen perustuvat maksut, tulot).

4.4. TULOS

Vuositulos on laskettu aikapainotettuna, jotta salkun koko (joka kasvoi edelleen vuoden aikana) ei vaikuttaisi siihen.

Markkinaympäristössä, jolle oli ominaista terveystilanteeseen liittyvä volatiliteetti ja ennätyksellisen alhainen sijoitusten tuotto, rahaston absoluuttinen tulos vuonna 2020 oli 1,246 prosenttia. Tämä tuotto vastaa ESIR-rahaston vuositulokselle asetettua viitearvoa (1,23 %). Vuonna 2020 sekä viitelainan että salkun tulos perustui kuitenkin suurelta osin positiivisiin tuottokäyriin. Kun otetaan huomioon, että tuotot olivat historiallisen alhaisia sekä EU:ssa että Yhdysvalloissa, tuottokäyrien päinvastaiset muutokset (t. tuottojen kasvu) voivat tulevina vuosina vaikuttaa salkkuun ja viitelainoihin kielteisesti.

5. ARVIO TAVOITESUMMAN RIITTÄVYYDESTÄ JA ESIR-TAKUURAHASTON VAROJEN MÄÄRÄSTÄ

Allekirjoitetut ESIR-toimet olivat 31. joulukuuta 2020 yhteensä 82,7 miljardia euroa ja kattoivat kaikki jäsenvaltiot. Tästä summasta 57,2 miljardia euroa kuuluu infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunaan (629 toimea) ja 25,5 miljardia euroa pk-yritysikkunaan (792 toimea). Kaiken kaikkiaan tämä merkitsee huomattavaa lisäystä verrattuna vuoden 2019 joulukuun 31. päivään, jolloin allekirjoitettujen toimien kokonaissumma oli 68,7 miljardia euroa. Edellä esitetyt luvut edustavat EIP-ryhmän ESIR-rahaston perustamisesta lähtien allekirjoittamia kokonaismääriä, kun taas jäljellä oleva vastuu katetaan ESIR-rahaston puitteissa EU:n takauksella vain osittain. Jälkimmäistä käsitellään tarkemmin tämän jakson seuraavissa kohdissa sekä edellä jaksossa 3. EU:n takauksen kattamien jäljellä olevien maksettujen vastuiden kokonaismäärä oli 31. joulukuuta 2020 yhteensä 18,9 miljardia euroa (infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan osuus oli 16,5 miljardia ja pk-yritysikkunan osuus 2,4 miljardia euroa), kun vuonna 2019 se oli 18,4 miljardia euroa.

EU:n talousarvioon kohdistuvat vastuut, jotka johtuvat EU:n takauksen kattamista, allekirjoitetuista (maksetuista ja vielä maksamatta olevista) toimista mahdollisesti aiheutuvista maksuista, olivat 24,1 miljardia euroa (infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan osuus oli 18,5 miljardia ja pk-yritysikkunan osuus 5,6 miljardia euroa).

Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunaan sisältyvät, EU:n takauksen kattamat jäljellä olevat maksetut vastuut olivat yhteensä 16,5 miljardia euroa, josta 15,2 miljardia euroa liittyi vieraan pääoman ehtoisiin toimiin ja 1,3 miljardia euroa oman pääoman ehtoisiin toimiin.

Jos näistä infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunaan kuuluvista toimista aiheutuu tappioita, ne katetaan EU:n takauksesta ESIR-sopimuksen ehtojen mukaisesti. Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunassa EU:n takaus myönnetään vieraan pääoman ehtoisille toimille (IIW Debt Portfolios) ja oman pääoman ehtoisille kansallisten kehityspankkien toimille (IIW NPB Equity Portfolio) salkun suuririskisimpään osaan kohdistuvana takauksena. Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunassa tavanomaisille oman pääoman ehtoisille toimille (Standard Equity Portfolio) EU:n takaus annetaan täysimääräisenä takauksena sillä edellytyksellä, että EIP

sijoittaa vastaavan määrän varoja omalla riskillä pari passu -periaatteella.

Pk-yritysikkunaan sisältyvät, EU:n takauksella katetut jäljellä olevat maksetut vastuut olivat 31. joulukuuta 2020 yhteensä 2,4 miljardia euroa, josta 1,7 miljardia euroa liittyi takaustoimiin ja 0,7 miljardia euroa oman pääoman ehtoisiin toimiin[22].

Jos näistä pk-yritysikkunaan kuuluvista takaustoimista aiheutuu tappioita, ne katetaan ensisijaisesti pk-yritysten InnovFin-takausjärjestelmästä, COSME-ohjelman lainatakausjärjestelystä, kulttuurialan ja luovien toimialojen takausjärjestelystä ja EaSI-ohjelman rahoituksen takuuvälineestä. ESIR-rahaston pk-yritysikkunan tarjoama tuki kattaa EU:n rahoitusosuuden ylittävät etuoikeutettujen lainojen tappiot. ESIR-yhdistelmätuotteessa ESIR-rahasto kattaa toimien toiseksi suurimman riskin sisältävän osan jäsenvaltion tai hallintoviranomaisen jälkeen, kun taas EIR antaa täydentävän suojan etuoikeutettuihin lainoihin liittyvän riskin osalta. Pk-yritysikkunaan kuuluvan osaamis- ja koulutustuotteen puitteissa ESIR-rahasto takaa enintään 80 prosenttia kustakin allekirjoitetusta toimesta.

Pk-yritysikkunan oman pääoman ehtoisia tuotteita koskevien alaikkunoiden osalta kaikki tappiot katetaan ”pro rata” -periaatteella ESIR-rahaston puitteissa EU:n takuulla ja Euroopan investointirahastosta riippuen niiden ESIR-takuusopimuksessa määritellyistä maksuosuuksista. Oman pääoman ehtoisia tuotteita koskevassa alaikkunassa 2 oman pääoman ehtoinen InnovFin-rahoitusväline kattaa suuririskisimmän osan. Pk-yritysikkunaan kuuluvan yksityisluottotuotteita koskevan tuotteen puitteissa ESIR-rahasto kattaa suuririskisimmän osan, ja pk-yritysikkunaan kuuluvan riskipääomajärjestelyn puitteissa ESIR-rahasto antaa täyden takuun.

ESIR-takuurahaston tavoitesumma on 35 prosenttia EU:n koko takausvelvoitteesta[23]. EU:n takauksen piiriin kuuluvien tuotteiden riskinarviointi osoittaa, että unionin talousarvio on tällä rahoitusosuustavoitteella kaiken kaikkiaan riittävästi suojattu mahdollisilta EU:n takaukseen kohdistuvilta maksuvaatimuksilta, ottaen huomioon EIP:n toimiin liittyvät takaisinperinnät, tulot ja takaisin maksettavat varat. Näin ollen 35 prosentin rahoitusosuustavoitetta pidetään riittävänä.

Koska ESIR-takuurahasto, joka on ollut osa yhteistä vararahastoa tammikuusta 2021 lähtien, on edelleen rakennusvaiheessa vuoteen 2022 asti, lisärahoitustarvetta arvioidaan vasta myöhemmin.

[22] Kuten 31. joulukuuta 2020 laaditusta EU:n tilinpäätöksestä käy ilmi, lukuun ottamatta takaussopimuksia, joiden saatavuusaika alkaa vuonna 2021.
[23] Ks. ESIR-asetuksen 12 artiklan 5 kohta.